
НОВЕЛИ У ПРОЦЕДУРІ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Шаповал Н.О.

*студентка 3-го курсу відділення «Правознавство»
Таращанського державного технічного та
економіко-правового коледжу*

Згідно з чинним законодавством України особи, які досягли шлюбного віку, мають право на шлюб.

Для забезпечення стабільності відносин між жінкою та чоловіком, охорони прав та інтересів подружжя, їхніх дітей, а також в інтересах держави та суспільства встановлено державну реєстрацію шлюбу (статті 23, 27 Сімейного кодексу (далі – СК) України).

Відповідно до положень ч. 1 ст. 32 СК України, ч. 4 ст. 14 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01 липня 2010 р. № 2398-VI та п. 9 ч. 2 розд. 3 Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні, затверджених наказом Мін'юсту України від 18 жовтня 2000 р. № 52/5, для державної реєстрації шлюбу передбачено місячний термін. За наявності поважної причини і з дозволу керівника органу державної реєстрації актів цивільного стану (далі – орган РАЦС) державна реєстрація шлюбу проводиться до закінчення зазначеного строку.

Реалізація цих положень викликає на практиці певні труднощі.

По-перше, не існує вичерпного переліку поважних причин для зачасної реєстрації шлюбу, що дає можливість керівнику РАЦС на власний розсуд вирішувати давати згоду чи відмовити парі у реєстрації шлюбу.

По-друге, певні проблеми на практиці виникають щодо положення, відповідно до якого у разі вагітності нареченої, народження нею дитини, або якщо є безпосередня загроза для життя нареченої або нареченого державна реєстрація шлюбу проводиться в день подання відповідної заяви або у будь-який інший день за їх бажанням протягом одного місяця (ч. 2 ст. 32 СК).

Труднощі можуть виявитися в тому, що у день, коли пара з'явилася, щоб подати заяву щодо скорочення строку реєстрації шлюбу, в органах РАЦС можуть бути відсутні місця для реєстрації через те, що інші пари подали свою заяву щодо укладення шлюбу саме в цей день за три чи більше місяців.

Також мають місце й інші проблеми реалізації цих положень на практиці. Із метою врегулювання проблем реєстрації шлюбу у травні 2016 р. у Верховній Раді було зареєстровано урядовий проект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної реєстрації актів цивільного стану щодо приведення їх у відповідність з європейськими стандартами» (№4605 від 06 травня 2016 р.). А в липні 2016 р. Кабінет Міністрів України ухвалив пілотний проект «Шлюб за добу». До цілей його запровадження віднесено, зокрема, апробацію європейських стандартів у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, спрямованих на створення сприятливих умов для отримання фізичними особами адміністративних послуг у зазначеній сфері, а також забезпечення реалізації гарантованого державою права на шлюб, зокрема для учасників антитерористичної операції та внутрішньо переміщених осіб.

У проекті передбачено можливість громадян зареєструвати шлюб за спрощеною процедурою у шести містах України: Києві, Львові, Одесі, Херсоні, Маріуполі та Северодонецьку [1].

Аналіз положень цієї процедури дозволяє виділити її переваги та недоліки. Так, вагомими перевагами цього проекту є можливість подання документів для реєстрації актів цивільного стану в електронній формі.

Окрім того, заяви можуть бути подані до будь-якого повноважного органу за вибором заявників за принципом екстериторіальності.

Як перевагу, так і недолік цього проекту можна вважати фактор часу. З одного боку, парі не доведеться чекати кілька місяців, щоб одружитись. Разом із тим за звичайної процедури час на роздум (як мінімум місячний строк) надається парі для того, щоб ще раз перевірити свої почуття, все обдумати, зважити всі обставини, які виникли у зв'язку з майбутнім шлюбом. Протягом цього часу пара може відмовитися

від укладення шлюбу. Натомість дозвіл на укладення шлюбу під час доби, вбачається, сприяє втіленню імпульсивних, необдуманих рішень про укладення шлюбу. Шлюб, укладений у такий спосіб, може виявитися поспішним: молодята можуть не задумуватись про всі наслідки, права та обов'язки, які їх чекають після укладення шлюбу. Як наслідок – «експрес-шлюб» може завершитися «експрес-розлученням», що жодним чином не сприятиме зміцненню інституту шлюбу. Тож є всі підстави очікувати, що у зв'язку з цією процедурою кількість розлучень в Україні зросте.

До недоліків цього проекту належить ціна. Вартість оформлення шлюбу за добу у різних містах коштує по-різному.

Найдешевшими є ціни у прифронтовій зоні. У містах, в яких ще не запустили цю процедуру, але пара виявила бажання якнайшвидше одружитися, сума становить 6 000 грн. Таку ж суму складає вартість цієї послуги в містах, де вона введена як туристична. У Києві та Одесі, оскільки в них процедура вже впроваджена, використовують тарифи виїзної церемонії у розмірі від 900 до 1800 грн. Дорогу вартість послуги у Міністерстві юстиції пояснюють тим, що проект планувався як соціальний, і перш за все для прифронтових регіонів. У Києві ж, Одесі та Львові ця послуга задумувалася як туристична, що й зумовлює високі ціни на неї [2].

До негативних аспектів цього проекту належить, зокрема, й те, що подача заяви в електронній формі може викликати певні технічні труднощі.

Зокрема, наречені, які вже спробували цей сервіс, зазначають, що Інтернет-портал не приймає документи, вимагає особисто прийти до обраного органу РАЦС або наполягає на електронному підписі заяви [3].

Окрім того, ураховуючи ще одне нововведення про відсутність відмітки про шлюб у паспорті, слід констатувати зріст ризиків багатоженства та у зв'язку з цим порушення закону.

Таким чином, наскільки ефективною й виправданою виявиться нова процедура швидкої реєстрації шлюбу, покаже час.

Вбачається, що державі надалі потрібно відслідковувати статистику розлучень й звернути увагу на їх кількість серед пар, що скористалися зазначеною послугою. Саме такий показник і визначатиме доцільність подальшого існування такої процедури.

Список бібліографічних посилань

1. Про запровадження реалізації пілотного проекту щодо державної реєстрації: затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України

від 13 липня 2016 року № 502-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/502-2016-%D1%80> – Заголовок з екрана.

2. «Шлюб за 24 години»: від 85 копійок до 6 тисяч [Електронний ресурс] // Україна молода. – Режим доступу <http://www.umoloda.kiev.ua/number/0/2006/102345/16.08.2016>. – Заголовок з екрана.
3. Кабмін схвалив пілотний проект «Одруження за добу» [Електронний ресурс] // ТСН. – Режим доступу <http://tsn.ua/ukrayina/razom-izpriskorennyam-odruzhen-v-uryadi-zagovorili-pro-zaboronu-rozluchen-dlyaukrayinciv-695281.html>. – Заголовок з екрана.

Науковий керівник: Хорольська А.О., викладач Таращанського державного технічного та економіко-правового коледжу